

Európai Unió: bíráljuk, de maradnánk

Ismeretek és vélemények az Európai Unióról a soros magyar EU-
elnökség előtt

 trío.hu

Vezetői összefoglaló

A Policy Solutions és a Medián közös kutatása szerint egy hónappal a magyar EU-elnökség kezdete előtt többségben vannak azok, akik nem tudják, hogy 2011. január 1-től hazánk lesz az EU soros elnöke. A megkérdezettek mindössze 45 százaléka tudta „fejből” megmondani, hogy a következő fél évben Magyarország tölti be ezt a pozíciót. A soros elnöki pozíciót már betöltött kelet-közép-európai országokkal összehasonlítva a magyar lakosság tájékozottsága gyengének számít. Mind a 2008 első felében lezajlott szlovén, mind a 2009 első félévi cseh soros elnökség előtt jóval többen tudtak arról (85, illetve 69 százalék), hogy országuk ezt a szerepet fogja betölteni, mint ahányan Magyarországon eddig hallottak erről.

A mérsékelt tájékozottság ellenére a válaszadók döntő többsége (76 százaléka) fontosnak tartja, hogy hat hónapra Magyarország lesz az EU élén. Az LMP-szavazók tartják ezt a legfontosabbnak (86 százalék), de jól mutatja a kérdésben meglévő konszenzust, hogy még az EU-val szemben legkritikusabb Jobbik-tábor 75 százaléka szerint is jelentős esemény lesz a következő hat hónap az ország számára.

Megoszlanak ugyanakkor a vélemények arról, hogy az uniós elnökség miként fogja befolyásolni Magyarország megítélését. A teljes népesség 51 százaléka bizakodó, ez azonban elsősorban a Fidesz-tábor optimizmusának köszönhető. Mindhárom ellenzéki párt szavazói között többségben vannak azok, akik szerint Magyarország megítélése nem változik vagy romlik az uniós elnökségnek köszönhetően. Míg a Fidesz-szavazók csaknem kétharmada azt gondolja, hogy az ország tekintélye nőni fog külföldön, addig a szocialista és LMP-s támogatók esetében csak egyharmad körüli (33, illetve 36 százalék) ez az arány, sőt a jobbikosoknak is csak 43 százaléka bízik a jó teljesítményben.

Hat évvel a belépés után Magyarország uniós tagságának támogatottsága továbbra is egyértelmű: egy népszavazáson 69 százalék ma is a bentmaradás mellett szavazna. Minden parlamenti párt szavazótáborában számottevő mennyiségben található ugyanakkor EU-szkeptikus szavazók. Még az uniós tagságot a leginkább támogató LMP- és MSZP-szimpatizánsok közül is csaknem minden ötödik nemmel szavazna egy új népszavazáson. Nem egyértelmű ugyanakkor, hogy az EU-ellenesség előtérbe helyezése hozna-e új szavazókat a témában legelkötelezettebb pártnak, a Jobbiknak. A jobbikosok között található arányában a legtöbb skeptikus szavazót, de még a radikális párt táborában is többségben (58 százalék) vannak Magyarország EU-tagságának hívei.

Az egyes társadalmi csoportokat vizsgálva látható, hogy a mezőgazdaságban dolgozók uniós tagságunk legnagyobb ellenzői: mindössze 58 százalékuk szavazna most a tagság fenntartása mellett. A diákok körében a legnagyobb viszont az optimizmus: 83 százalékuk támogatja Magyarország európai uniós tagságát.

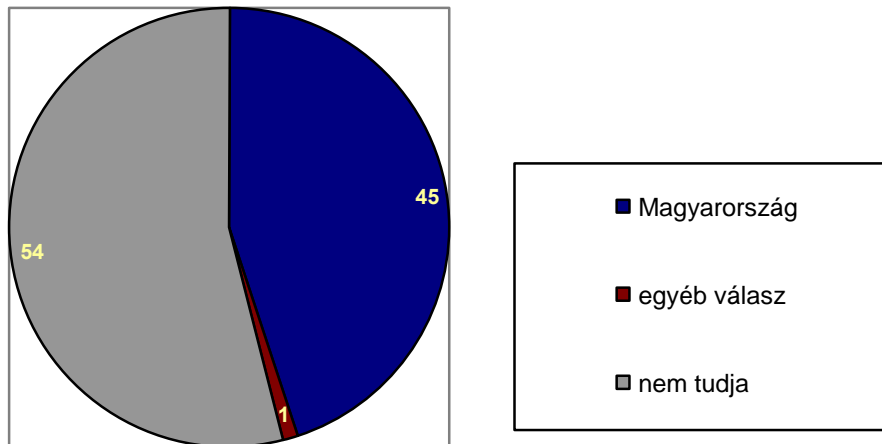
A legtöbb társadalmi rétegben erősödő szkepticizmust magyarázhatja, hogy a válaszadók jelentős része úgy véli, Magyarország nem tudja megfelelően érvényesíteni érdekeit, nincs érdemi befolyása az Európai Unióban hozott döntésekre. Szintén a kiszolgáltatottság érzésének hipotézisét igazolja, hogy markáns az a vélemény, miszerint az Európai Unió rákényszeríti nézeteit Magyarországra (100-as skálán 64 pont). Ráadásul ma már az a meggyőződés is gyengébb, hogy az EU új munkalehetőségeket teremt (48 pont) és általánosságban javítja a magyarok életszínvonalát (43 pont), azaz a magyarok igen kis mértékben tapasztalják a mindennapokban az uniós tagság materiális hasznát.

A Policy Solutions és a Medián közös közvélemény-kutatása 2010. november 12-16. között készült 1200 fő személyes megkérdezésével. A minta tükrözi a magyarországi szavazókorú lakosság település, nem, életkor és iskolai végzettség szerinti összetételét. A közölt adatok hibahatára az adott kérdésre válaszolók számától függően $\pm 2-5$ százalék.

1. EU-elnökség: A magyarok fele nem tud róla

A Policy Solutions és a Medián közös kutatása szerint egy hónappal a magyar EU-elnökség kezdete előtt többségben vannak azok, akik nem tudják, hogy 2011. január 1-től hazánk lesz az EU soros elnöke. A megkérdezettek mindössze 45 százaléka tudta „fejből” megmondani, hogy a következő fél évben Magyarország tölti be ezt a pozíciót (1. ábra). Akkor sem sokkal kedvezőbb a kép, ha nem spontán említésre, hanem az uniós módszertannak megfelelően arra vagyunk kíváncsiak, hogy a hírekben hallottak-e már a Magyarországra váró feladatról. Az utóbbi kérdéssel a teljes népesség 51 százaléka hallott, vagy olvasott már valamit a közelgő soros elnökségről.

1. ábra. Tudomása szerint melyik ország lesz az Európai Unió soros elnöke 2011 első felében? (nyitott kérdés, százalék)

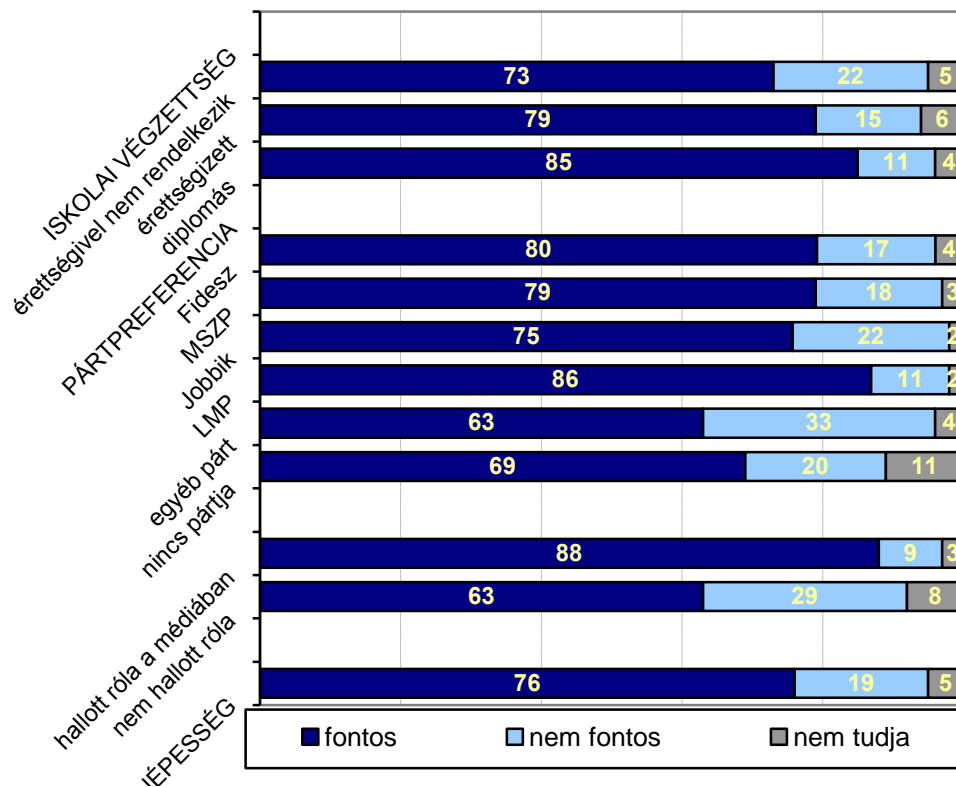

A magyar EU-elnökségével kapcsolatos tájékozottság szoros összefüggést mutat az iskolai végzettséggel. A diplomások és az alacsonyabb iskolázottságúak között hatalmas információs szakadék mutatkozik. Míg a felsőfokú végzettségűek 69 százaléka tudott magától a magyar soros elnökségről, addig az érettségivel nem rendelkezők körében ez az arány csak 34 százalék. A korosztály szerinti elemzés rávilágít, hogy a tájékozatlanság a legfiatalabbak és a legidősebbek között a legnagyobb: a 18-29 éves korosztálynak 41, a 60 évnél idősebbek 40 százaléka tudta, hogy Magyarország lesz az EU soros elnöke 2011 első felében.

A mérsékelt tájékozottság ellenére a válaszadók döntő többsége (76 százaléka) fontosnak tartja, hogy hat hónapig Magyarország lesz az EU élén (2. ábra). Az LMP-szavazók tartják ezt a legfontosabbnak (86 százaléka), de jól mutatja a kérdésben meglévő konszenzust, hogy még az EU-val szemben legkritikusabb Jobbik-tábor 75 százaléka szerint is jelentős esemény lesz a következő hat hónap az ország számára. Akik a korábbi hetekben-hónapokban már tájékozódtak a soros elnökségről, rendszerint fajsúlyos témának is tartják (88 százaléka)

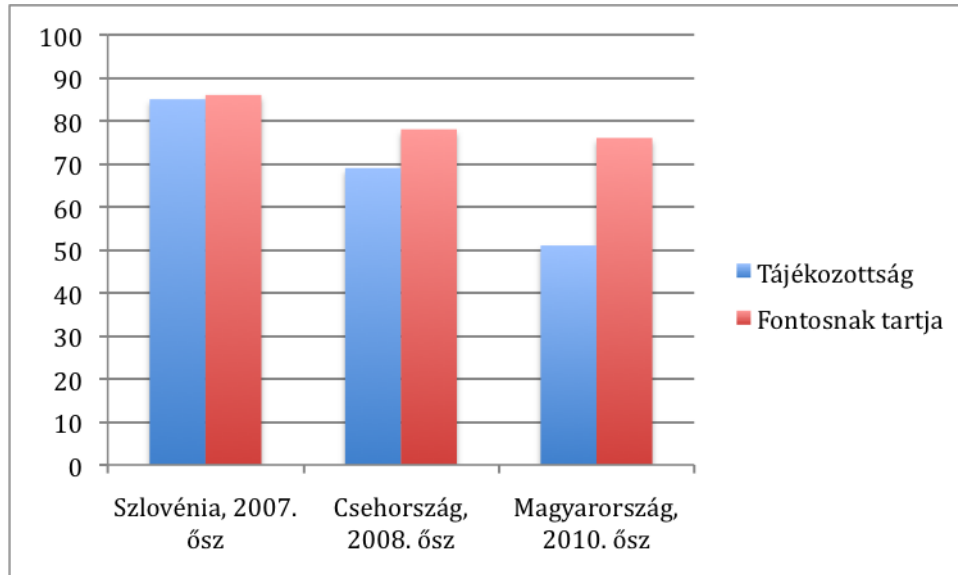
adott erre a kérdésre pozitív választ), de még azon megkérdezettek 63 százaléka is fontosnak tartja, akik mindössze a kérdezőbiztostól értesültek a hírről.

2. ábra. Ön szerint fontos, hogy Magyarország lesz 2011. január 1-től fél évig az Európai Unió soros elnöke? (társadalmi-demográfiai csoportok szerint, százalék)

A soros elnöki pozíciót már betöltött kelet-közép-európai országok felkészülési fázisában rögzített adataival való összevetésből kiderül, hogy a magyar lakosság tájékozottsága és az EU-elnökség fontossága az állampolgárok számára elmarad a két környékbeli országban mérttől (3. ábra). Mind a 2008 első felében lezajlott szlovén, mind a 2009 első félévi cseh soros elnökség előtt jóval többen tudtak arról (85, illetve 69 százalék), hogy országuk ezt a szerepet fogja betölteni, mint ahányan Magyarországon erről eddig hallottak (51 százalék). A különbség a kérdésnek tulajdonított fontosságot tekintve ugyan nem ilyen nagy, de Magyarország a három ország közül ebben az összehasonlításban is harmadik. Míg előzetesen a szlovének 86 és a csehek 78 százaléka tartotta fontosnak az uniós elnökséggel járó feladatokat, addig a magyarok esetében ez az arány 76 százalék.

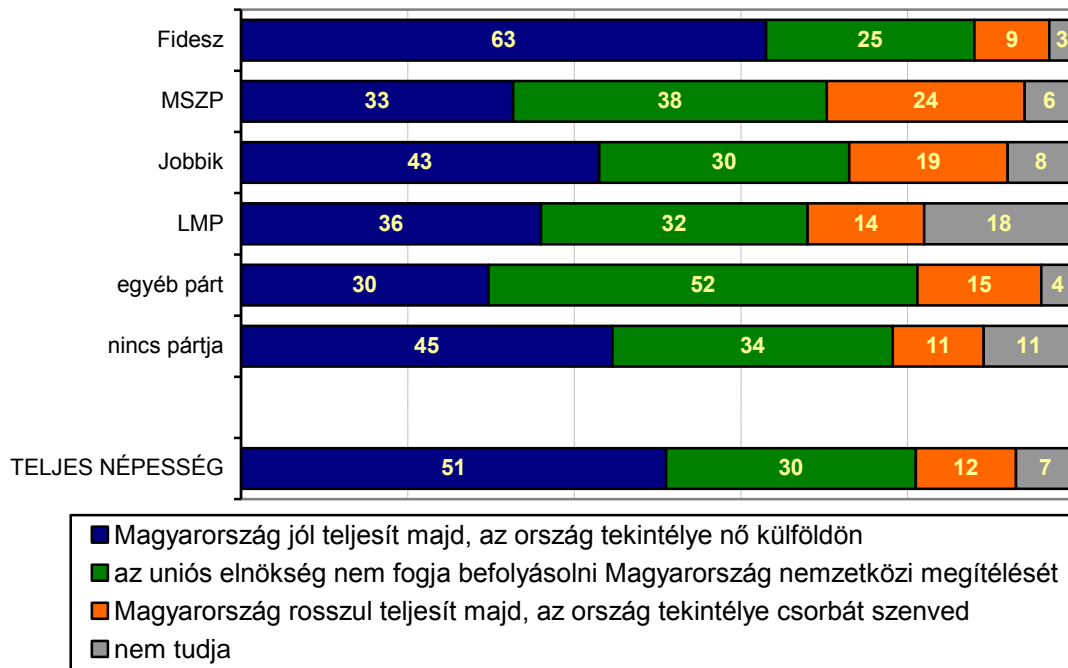
3. ábra A soros elnökséggel kapcsolatos tájékozottság és a feladat fontossága a 2004-ben csatlakozott, a soros elnöki szerepet már betöltött országokban és Magyarországon, az elnökség megkezdése előtt (százalék)

Forrás: Szlovénia: Eurobarometer 68, Csehország: Eurobarometer 70, Magyarország: Policy Solutions-Medián

Megoszlanak ugyanakkor a vélemények arról, hogy az uniós elnökség miként fogja befolyásolni Magyarország megítélését (4. ábra). A teljes népesség 51 százaléka bizakodó, ez azonban elsősorban a Fidesz-tábor optimizmusának tulajdonítható. Ugyanakkor, mindhárom ellenzéki párt szavazói között többségben vannak azok, akik szerint Magyarország megítélése az uniós elnökségnek köszönhetően nem változik vagy romlik. Míg a Fidesz-szavazók csaknem kétharmada azt gondolja, hogy az ország tekintélye nőni fog külföldön, addig az MSZP és az LMP támogatói esetében csak egyharmad körüli (33, illetve 36 százalék) ez az arány, és a jobbikosoknak is csak 43 százaléka bízik a jó teljesítményben. A kutatás során a szocialista szimpatizánsok bizonyultak a legpesszimistábbnak: minden negyedik MSZP-szavazó szerint Magyarország tekintélye csorbát szenved majd.

4. ábra. Ön szerint milyen hatással lesz a soros elnökség Magyarország nemzetközi megítélésére? (pártpreferencia szerint, százalék)

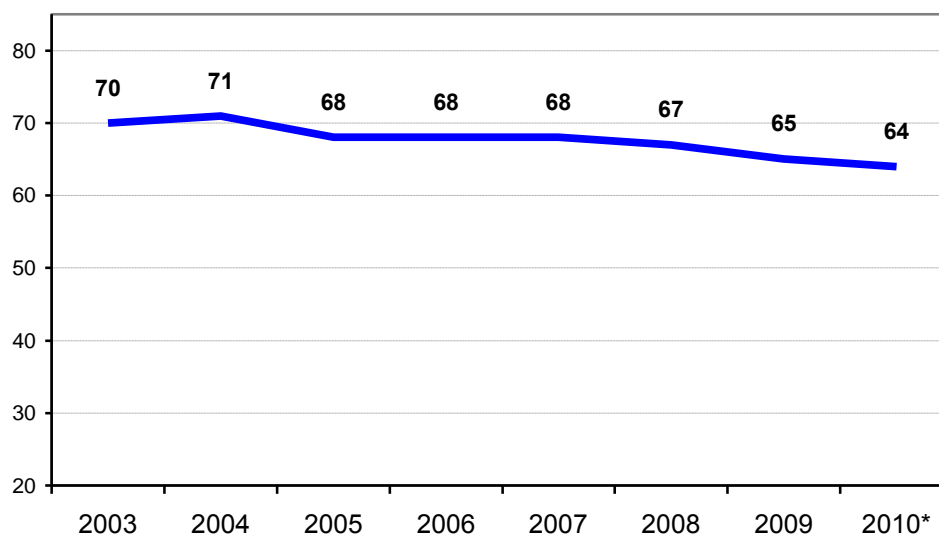

2. Európai Unió: bíráljuk, de maradnánk

A magyar közvélemény szerint a belépéskor övező nagy elvárások nem teljesültek ugyan, ám az uniós tagság hazai támogatottságának lassú eróziója (5. ábra) ellenére is pozitívnak tartjuk azt, hogy beléptünk az Európai Unióba. Annak fényében, hogy az EU-nak a hazai közéletben számos magyarországi folyamat kapcsán jut a bűnbak szerepe, az, hogy 2004 óta az EU lakossági támogatottsága 71 pontról „csak” 64-re esett vissza, nem tekinthető igazán negatív eredménynek. Magyarország uniós tagságának támogatottsága továbbra is egyértelmű: 69 százalék a bentmaradás mellett szavazna, ha egy népszavazáson meg kellene erősítenünk tagságunkat (6. ábra).

5. ábra. Magyarország EU-tagságának lakossági támogatottsága. Éves átlagok 100 fokú skálán (0 = nagyon ellenzi, 100 = teljes mértékben támogatja)

Forrás: Medián-Omnibusz, havi felmérések összesítése

Az uniós tagság stabil támogatottsága mellett mindenképpen figyelemreméltó a szkeptikus hangok megerősödése. Emlékezzünk: 2003. április 12-én, a Magyarország uniós tagságáról megrendezett népszavazáson a választók 16,24 százaléka szavazott nemmel, ma ugyanerre a kérdésre – állítása szerint - a megkérdezettek 24 százaléka adna negatív választ.

A kutatás azt mutatja, hogy minden parlamenti párt szavazótáborában számottevő mennyiségben található EU-szkeptikus szavazók. Még az uniós tagságot a leginkább támogató LMP- és MSZP-szavazók közül is csaknem minden ötödik nemmel szavazna egy új

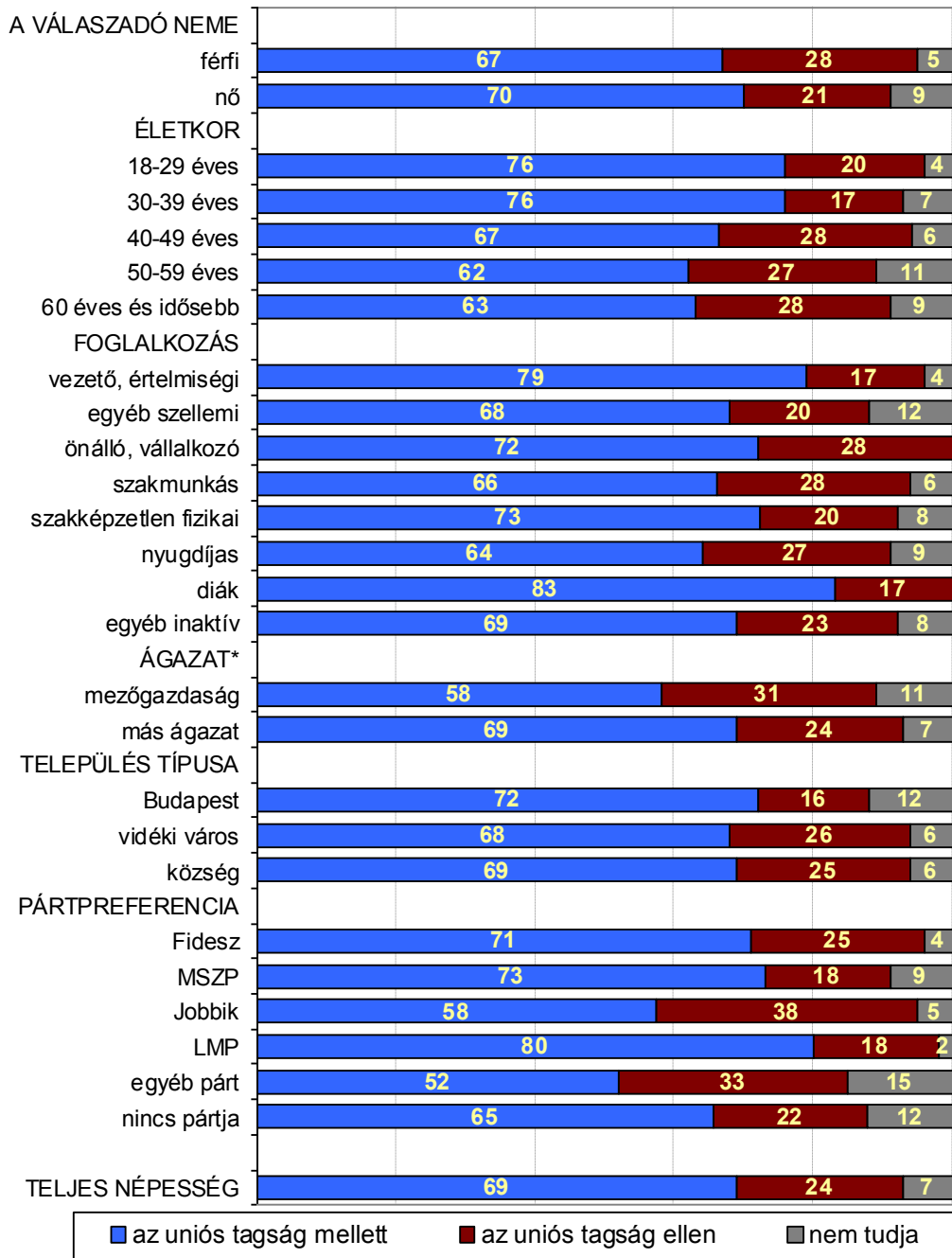

népszavazáson. Nem egyértelmű ugyanakkor, hogy az EU-ellenesség előtérbe helyezése hozna-e új szavazókat a témában legelkötelezettebb pártnak, a Jobbiknak. A jobbikosok között találhatjuk viszonylag a legtöbb szkeptikus szavazót, de még a radikális párt táborában is többségben (58 százalék) vannak Magyarország EU-tagságának hívei.

A demográfiai adatok arra engednek következtetni, hogy az EU-tagság pozitív hazai megítélése a jövőben is megmaradhat. Az uniós tagság támogatottsága a két legfiatalabb korcsoportban, a 18-29 és a 30-39 évesek között a legmagasabb, egyaránt 76 százalékos. Ez az arány az idősebbekkel összevetve bizonyul igazán kiemelkedőnek: az 50-59 évesek 62, a 60 év felettiek 63 százaléka szavazna ma igennel az uniós tagságra.

A foglalkozás szerinti lebontás megmutatja, hogy leginkább a mezőgazdaságban dolgozók érzik úgy, hogy a tagság nem hozta meg a várt előnyöket: mindössze 58 százalékuk szavazna ismét igennel, ha hazánk uniós tagságát népszavazáson kellene megerősíteni. A legoptimistább csoport viszont a diákoké: 83 százalékuk támogatja Magyarország EU-tagságát.

6. ábra. Ha az eddigi hat év csak egy próbaidőszak lett volna az Európai Unióban, és egy népszavazáson meg kellene erősítenünk a tagságunkat, Ön hogyan szavazna? (társadalmi-demográfiai

lása

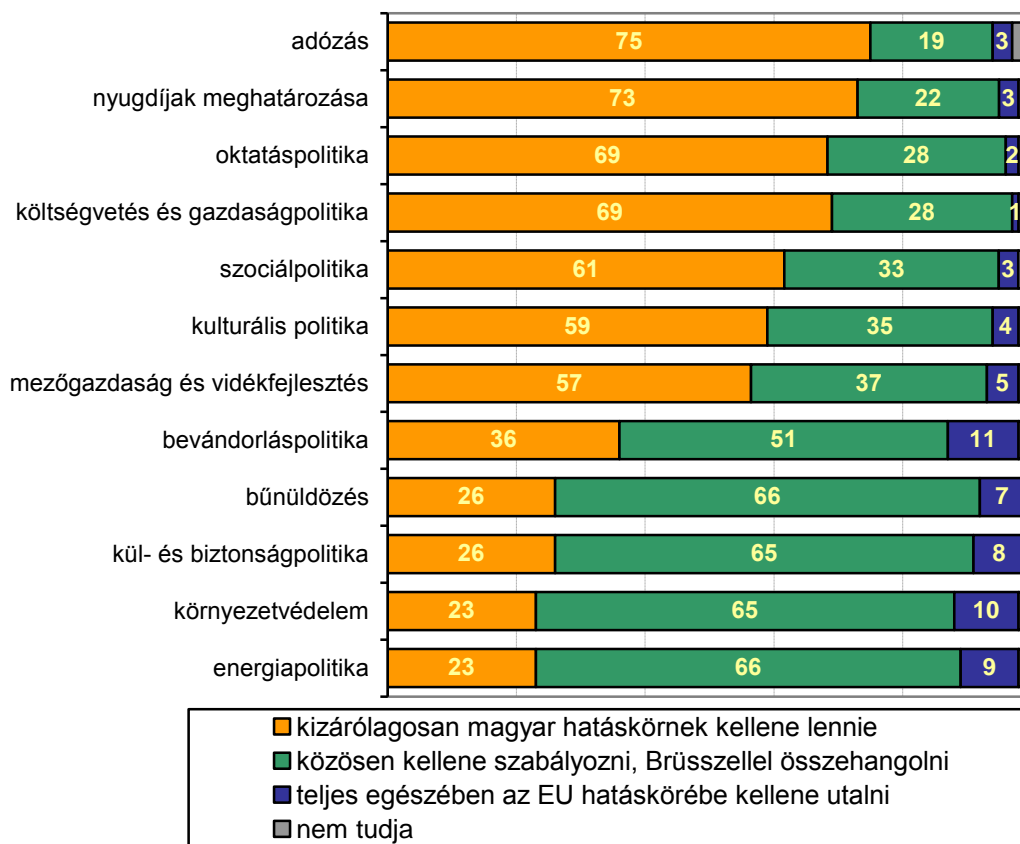
* a választ adó jelenlegi vagy utolsó munkahelyének ágazati besorolása

c
s
o
p
o
r
t
o
k

s
z
e
r
i
n
t
,

s
z
á
z
a
l
é
k
)

Annak ellenére, hogy Magyarország EU-tagsága továbbra is jelentős többségi támogatottságot élvez, ez nem jelenti azt, hogy a magyarok szívesen adnák át hatásköröket Brüsszelnek (7. ábra). Nincs olyan szakterület, amelyet a válaszadók többsége kizárólag az EU hatáskörébe utalna, még a bevándorláspolitika és a környezetvédelem kérdésében is csak 11, illetve 10 százalék gondolkodott így.

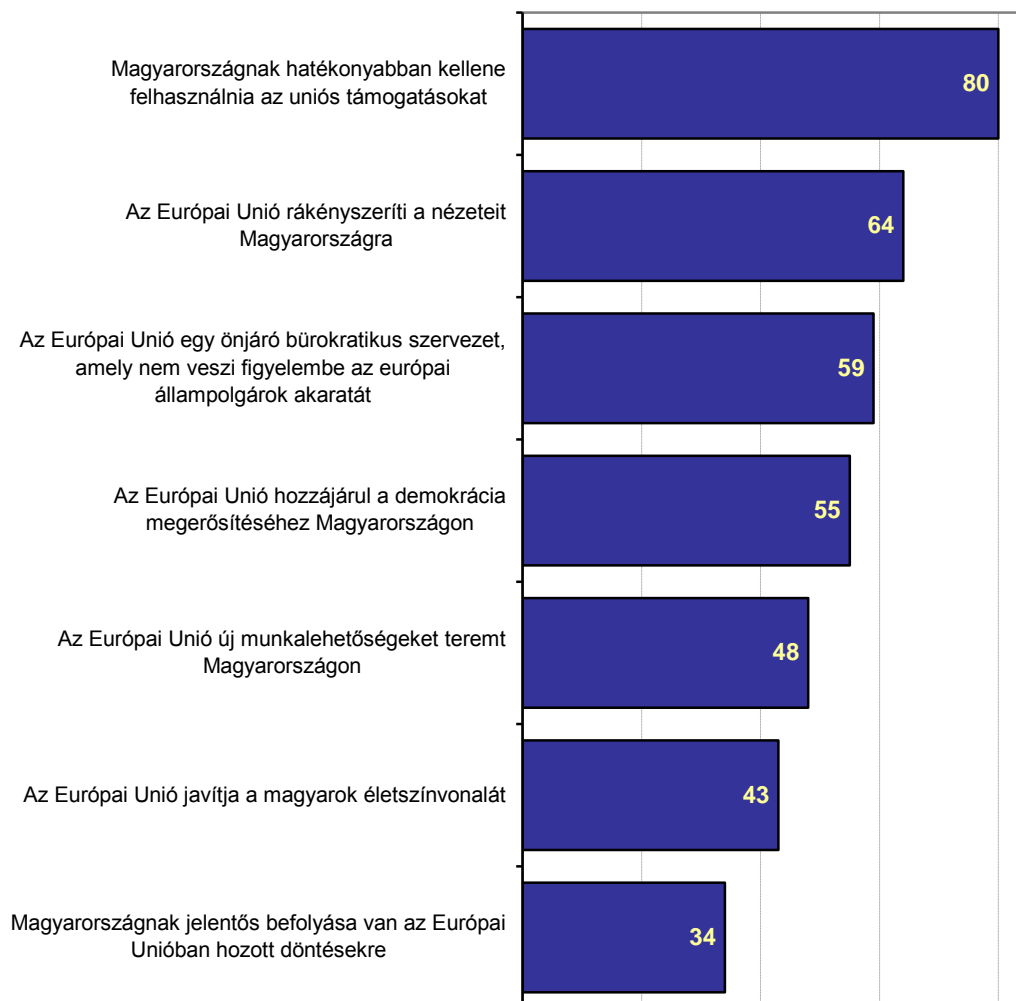
A közpolitikai hatásköröket vizsgáló kérdésre adott válaszokból jól látszanak az európai integráció mélyítésének hazai korlátai. A gazdaságpolitikai, szociális és kulturális ügyekben még a Brüsszellel összehangolt közpolitika-alkotástól is elzárkózik a magyarok túlnyomó többsége – ezeket a területeket a megkérdezettek nagyobbik része kizárólagos magyar hatáskörben tartaná. Még azokban a kérdésekben is, amelyekben nyitottabb a magyar társadalom (a már említett bevándorlás és környezetvédelem mellett a bűnüldözés, a kül- és biztonságpolitika, továbbá az energiapolitika terén) csak a Brüsszellel összehangolt szabályozás tűnik elfogadható megoldásnak, a nemzeti befolyás feladása egyáltalán nem.

7. ábra. Ön szerint melyik szakterületnek kellene kizárólagosan magyar hatáskörnek lennie, melyiket kellene Brüsszellel közösen, összehangoltan szabályozni, és melyiket utalná inkább teljes egészében az Európai Unió hatáskörébe? (százalék)

A nemzeti hatáskörökhöz való erős ragaszkodás egyik magyarázata az lehet, hogy a válaszadók jelentős része úgy véli, Magyarország nem tudja megfelelően érvényesíteni érdekeit, nincs érdemi befolyása az Európai Unióban hozott döntésekre (8. ábra). Ezzel párhuzamosan szintén a kiszolgáltatottság érzésének hipotézisét igazolja, hogy markáns az a vélemény, miszerint az Európai Unió rákényszeríti nézeteit Magyarországra (100-as skálán 64 pont). Ráadásul ma már az a meggyőződés is gyengébb, hogy az EU új munkalehetőségeket teremt (48 pont) és általánosságban javítja a magyarok életszínvonalát (43 pont). Összességében egy olyan önjáró, bürokratikus szervezet képe rajzolódik ki az Unióról, amely nem veszi figyelembe az állampolgárok akaratát (59 pont), és ahol a magyar nemzeti érdekek érvényesítése szinte reménytelen vállalkozás.

8. ábra. Most állításokat olvasok fel, és kérem, mindegyikről mondja meg, mennyire ért vele egyet! Átlagok 100 fokú skálán (0 = egyáltalán nem ért egyet, 100 = teljesen egyetért)

A vizsgált állítások esetében kevés különbség rajzolódik ki az egyes pártok szavazótáborai között (9. ábra). A jobbkiosok határozottabb EU-ellenessége több témában is megjelenik, így például a radikális szavazók vélik leginkább úgy, hogy az EU nem veszi figyelembe a választók akaratát (71 pont) és rákényszeríti akaratát Magyarországra (76 pont). A legtöbb ügyben azonban a jobbkiosok is ugyanott állnak, ahol a többi párt szavazói. Valamennyi parlamenti párt hívei körében egység mutatkozik abban, hogy az Európai Unió kevésbé javítja a magyarok életszínvonalát. Érdekesség, hogy az amúgy a legeuróbarátabb táborral bíró LMP szavazói gondolják a legkevésbé azt, hogy Magyarországnak jelentős befolyása van az Európai Unióban hozott döntésekre (26 pont).

9. ábra. Most állításokat olvasok fel, és kérem, mindegyikről mondja meg, mennyire ért vele egyet! Pártpreferencia szerint, átlagok 100 fokú skálán (0 = egyáltalán nem ért egyet, 100 = teljesen egyetért)

	Fidesz	MSZP	Jobbik	LMP	egyéb párt	nincs pártja	TELJES NÉPESSÉG
Magyarországnak hatékonyabban kellene felhasználnia az uniós támogatásokat	80	77	84	86	79	79	80
Az Európai Unió rákényszeríti a nézeteit Magyarországra	63	60	76	53	62	65	64
Az Európai Unió egy önjáró bürokratikus szervezet, amely nem veszi figyelembe az európai állampolgárok akaratát	59	58	71	44	56	57	59
Az Európai Unió hozzájárul a demokrácia megerősítéséhez Magyarországon	57	59	47	60	56	51	55
Az Európai Unió új munkalehetőségeket teremt Magyarországon	51	51	40	44	38	46	48
Az Európai Unió javítja a magyarok életszínvonalát	48	45	39	47	34	37	43
Magyarországnak jelentős befolyása van az Európai Unióban hozott döntésekre	39	33	34	26	29	32	34